

ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η τηλεόραση, η οποία ανά πάσα στιγμή επιβεβαιώνει τη λογική του **νικητή** και του **χαμένου**, του **ισχυρού** και του **αδυνάτου**, του «**πετυχημένου**», του **επώνυμου** ασκεί μια διαβρωτική επιρροή σε εμάς, αλλά κυρίως στη νεολαία μας. Ασχολούμαστε περισσότερο με τα κάθε είδους αποκτήματα [κατά βάση υλικά αγαθά] και **χάνουμε** σταδιακά την **ανθρωπινότητά** μας. **Διαθέτουμε ολοένα και λιγότερο χρόνο για ουσιαστική ζωή**. Γοητευόμαστε σε σημείο ψύχωσης με τις διασημότητες, τα είδωλα, τους «**χαρισματικούς**»! Απομακρυνόμαστε εγωιστικά από διπλανό μας και **ξεχάσαμε την αξία της συμμετοχικότητας στο γενικό καλό**. **Οι αξίες της συνεργασίας και της συνεισφοράς** έχουν αντικατασταθεί από τον **ανταγωνισμό και την αντιζηλία**. Αναδύεται μια εκτεταμένη κοινωνική παθητικότητα και απελπισία μέσα από διαρκείς διαμάχες. Ο άνθρωπος κατέστη απλό «**εργαλείο**»! Μια κουλτούρα που μας οδηγεί στον ατομικισμό, τον εγωισμό και απανθρωπισμό.

Η **φαινόμενο της ζωής** είναι **ανάδυση υπερ-πολυπλοκότητας**. Η ανθρώπινη κοινωνία είναι ό,τι πιο υπερπολύπλοκο υπάρχει, γιατί οι ανθρώπινες σχέσεις ξεπερνούν τα φυσικά όρια και επηρεάζονται από την βούληση και τις ανθρώπινες επιθυμίες, που είναι άκρως αστάθμητες. **Ζούμε σε συνθήκες που καμιά επιστήμη δεν μπορεί να προσεγγίσει με σχετική επιτυχία, παρά εκείνη του «χάους»**. Η πραγματικότητα συνιστά ένα τεράστιο και ακατάληπτο σύνολο αλληλοεπιδράσεων και αναδράσεων. Στην ουσία ό,τι μας περιβάλλει είναι ένα αποτέλεσμα διαρκούς αντιπαλότητας είτε «**δημιουργικού διαλόγου**» μεταξύ των πραγμάτων. Το καυτό δίλημμα: **πολυπλοκότητα ή απλότητα!**

Η Φύση και η ζωή μάς διδάσκουν, ότι στο πολύπλοκο είναι συνυπάρχουν και τα δύο. Συνήθως το πολύπλοκο έχει μια απλή προέλευση, ενώ εκείνο που φαίνεται επιφανειακά απλό, συνήθως, κρύβει κάτι πολύπλοκο. Η Γη μας είναι ένας μικρός Πλανήτης μέσα στο Σύμπαν, αλλά κρύβει μια άπειρη πολυποικιλότητα και μεταβλητότητα, επειδή όμως είναι αποτέλεσμα αρμονίας συνιστά **ωραιότητα και μοναδική Οντότητα**. Ένα «**απλό ζωικό μόριο**» είναι ασύλληπτα πολύπλοκο γιατί εμπεριέχει έναν **ολόκληρο κόσμο**. Ένα αντικείμενο με **αρμονική συνοχή φαίνεται γενικά απλό και ωραίο**.

Τα **συναισθήματά** μας **παίζουν κείμενο ρόλο**. Το μίσος πχ δίνει πιο «**καθαρές απαντήσεις**», ενώ η **φιλία τρέφεται με λεπτοφυείς και ευαίσθητες σχέσεις**. Η έλλειψη ενδιαφέροντος, συνήθως, **προκαλεί απαξίωση**. Η υπεραπλούστευση μάς οδηγεί σε «**στερεότυπα**», τα οποία δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα. Πολύ εύκολα λέμε ότι οι αντίπαλοί μας είναι... «**κακοί**», μειονεκτούν ή ότι εμείς έχουμε δίκαιο, ενώ σε **όσους αγαπάμε ανακαλύπτουμε πάρα πολλά θετικά στοιχεία!**

Από τον Κάρολο Δαρβίνο οι βιολόγοι είχαν υιοθετήσει την αντίληψη, ότι ο **ανταγωνισμός** είναι η καθοριστική δύναμη για περαιτέρω εξέλιξη όλων των μορφών ζωής. Ο **ανταγωνισμός**, όμως, όπως διαπιστώνεται, **ωθεί την εξέλιξη σε εκτροπή και διάσπαση**. **Απέναντι σε αυτή τη διασπαστική δύναμη του ανταγωνισμού αναπτύσσεται μια άλλη συμπληρωματική δύναμη, υπεύθυνη για τη συνοχή καθετί ζωντανού**. Άλλως δεν θα υπήρχαν, σύνολα, κοινότητες και κοινωνίες. **Σχεδόν όλα τα σπουδαία επιτεύγματα του ανθρώπου, που φαίνονται ότι οφείλονται στον ανταγωνισμό κρύβουν και μια αντίρροπη δύναμη συνοχής και συνεργασίας**.

Τρεις είναι οι βαθμίδες «συν-εργασίας» των ατόμων που αποβλέπουν σε κάποιο όφελος, αλλά διαφέρουν ποιοτικά, ως προς το σκοπό και τη μέθοδο. Στον **ανταγωνισμό** τα αποτελέσματα είναι πιο **εμφανή**, αλλά η **μέθοδος** αυτή καταστρέφει τις **ανθρώπινες σχέσεις και τον ίδιο τον άνθρωπο**, γιατί στηρίζεται στην αντιπαλότητα και την επικράτηση **χωρίς κανένα όριο ηθικής συμπεριφοράς**. Ο **ανταγωνισμός είναι καταστροφικός και απομονώνει τους ανθρώπους**.

Ο **συναγωνισμός**, με εξαίρεση την νεότερη αμβλυμένη συναγωνιστική έννοια, βρίσκεται πιο κοντά στην **ευγενή άμιλλα**, που συνιστά εξιδανικευμένη έννοια: «**Ένθα γαρ άμιλλα ενταύθα και νίκη εστί**» (Αριστοτέλης). Η όλη συν-εξέλιξη οφείλεται κυρίως σε έναν **υγιή συναγωνισμό και την ευγενή άμιλλα**. Οι άνθρωποι χωρίς αντιπαλότητες έρχονται πιο κοντά, **αμιλλώνται** για την ατομική βελτίωση, που συμβάλλει και στο **γενικό καλό**, καθόσον από τη συνεργασία αναφύονται κοινά αποτελέσματα.

Τα **άριστα**, όμως, επιτεύγματα αναδύονται από ένα πιο **λεπτοφυές επίπεδο συνεργασίας**, που υπερκαλύπτει και τον συναγωνισμό και την ευγενή άμιλλα. Από τον **δημιουργικό διάλογο**.

Στις ανθρώπινες σχέσεις ο **διάλογος** δεν πρέπει να θεωρείται, ως μια απλή ανταλλαγή απόψεων, ούτε μια συζήτηση με την έννοια χτυπημάτων δίκην παιχνιδιού επιτραπέζιας αντισφαιρίσης [πινγκ πονγκ].

Ο ουσιαστικός διάλογος συνιστά δημιουργία κατάλληλων συνθηκών ανάδυσης νέων απόψεων και λύσεων. Συνήθως, στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων οι άνθρωποι προσέρχονται με «μη διαπραγματεύσιμες πεποιθήσεις», (**κόκκινες γραμμές**), που υπάρχουν και στις πιο απλές ακόμη διαφωνίες και συνήθως δύσκολα μπορεί κατανοηθούν ή να ερμηνευτούν ως έχουν. Εντούτοις σε ένα δημιουργικό διάλογο οι απόψεις αυτές μπορεί και πρέπει να κοινοποιηθούν, αλλά για λίγο να **παραμείνουν στην άκρη** μέχρι να βρεθεί ικανός τρόπος ικανοποίησης κατά τη διαδικασία της συλλογικής δημιουργικότητας.

Κάτω από ευνοϊκές συνθήκες η συν-ομιλία πλημμυρίζει από **δημιουργικότητα**. Σε αυτή τη φάση λέγεται ότι επικρατεί η «**δημιουργική ασάφεια**». Όντως μια τέτοια πολύτιμη φάση αναπτύσσεται σε όλα τα είδη δημιουργίας σε κάθε τέχνη. Και ο **διάλογος είναι τέχνη**, όπως η στρατηγική και η πολιτική. Πρόκειται για μια «**τυρβώδη**» διαδικασία ανάλυσης, σύγκρισης, επιλογής και σύνθεσης. Τότε τα θέματα αναλύονται ελεύθερα, σε λεπτότερα στοιχεία που αντιπαρατίθενται και ανασυντίθενται σε νέες απόψεις και συνδυασμούς. **Από την αρμονική αυτή σύνθεση αναδύονται νέες προσεγγίσεις που οδηγούν σε λύσεις που καμία από τις μεμονωμένες απόψεις δεν ήταν δυνατόν να προβλέψει.**

Επιγραμματικά, τα κρίσιμα στοιχεία **ευδόκιμου δημιουργικού διαλόγου** είναι:

- **Η αυθεντικότητα** ήτοι η ειλικρίνεια των μερών [αξία αλήθειας].
- **Η καλή διάθεση και ευγένεια** [αξία του κάλλους].
- **Η υπευθυνότητα** ήτοι το θεμέλιο της **ηθική στάσης** [αξία του αγαθού].
- **Η πίστη για το κοινό αποτέλεσμα της συνεργασίας** [αξία της ιερότητας].

Τότε, και μόνον τότε, το κάθε μέρος αναλαμβάνει με καλή διάθεση και ευπρέπεια την αληθή ευθύνη του έναντι της όλης διαδικασίας. Οι συνθήκες του διαλόγου **ξαφνιάζουν θετικά**, γιατί αναδύονται **απροσδόκητες ιδανικές λύσεις**. Τα μέρη θεωρούν τον εαυτό τους **νικητή [win-win]**, γιατί έχουν συμβάλει στο **αναδύμενο κοινό αποτέλεσμα**. Δεν έχουμε, τότε, έναν απλό συμβιβασμό. Ο **συμβιβασμός συνήθως είναι χειρότερος από την ήττα, ακόμη και ως έντιμος**, γιατί όλοι αισθάνονται ότι υπέκυψαν στην ανάγκη και συνήθως χωρίζονται σε **νικητές και ηττημένους**.

Στην περίπτωση περισσοτέρων μερών το πρόβλημα γίνεται πιο σύνθετο. Από μια αρμονική σύνθεση μέσα στο πλαίσιο **της χρυσής τομής και του άριστου μέτρου** [μετριοπάθεια] αναδύονται και πάλι νέες λύσεις από τις οποίες επωφελούνται **όλοι**. Όλες **οι αξίες** πρέπει να θεωρούνται ταυτόχρονα μέσα στο πλαίσιο της **χρυσής αναλογίας** [τομής] και του μέτρου. Όσο επικίνδυνο είναι να κυριαρχεί σε απόλυτο βαθμό μία αξία άλλο τόσο καταστροφικό για την αρμονία είναι το να παραβλέπεται μια άλλη αξία.

Ήτοι: τον ανταγωνισμό συνήθως επιβάλλεται **ο ισχυρότερος**, αλλά τότε ο δεσμός είναι ασταθής και διαρκεί όσο υπάρχει η δύναμη επιβολής. Ο **ισχυρότερος δεσμός επιτυγχάνεται με τον δημιουργικό διάλογο** μεταξύ των μερών, επειδή γίνεται κοινά αποδεχτός και είναι πιο **σταθερός**.

Η βιολογία και η κοινωνιολογία αναζητούν μια τέτοια δύναμη συνοχής, που δεν έχει άλλο παρά **αγάπη**. Η **ζωογόνο δύναμη της ζωής**. Ο δημιουργικός διάλογος φέρνει όλα τα όντα της φύσεως σε αρμονική σύνθεση, ακόμη και τα αντίθετα, μέσα στο πλαίσιο της χρυσής αναλογίας [τομής] και του άριστου μέτρου. Τότε αναδύονται **νέες δυνάμεις**, που δεν μπορούν να δώσουν τα επιμέρους στοιχεία.

Ο δημιουργικός διάλογος στην εποχή μας είναι απαραίτητος, καθόσον μπορεί να συνθέσει πολλές αξίες [αλήθεια, κάλλος, αγαθό, ιερό] και απαιτεί **δια βίου άσκηση**. Είναι κοινή πεποίθηση όλων μας, ότι μας ενώνουν μόνον οι **κοινές αξίες μας**, τις οποίες αποκλειστικά ο άνθρωπος δημιουργεί, λόγω συνειδητότητας του χρόνου, της παράδοσης και του καθήκοντος για το μέλλον.

Η εποχή μας, δυστυχώς, κυριαρχείται από τον **ανταγωνισμό**, ο οποίος απομονώνει τους ανθρώπους και καταστρέφει την **αγνή αγάπη που συνέχει την κοινωνία**. Οι άνθρωποι, όμως, είναι υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουν τα τεράστια προβλήματα επιβίωσης και ανάπτυξης που δεν ξεπερνιούνται από μεμονωμένα άτομα.

Οφείλουμε, ως πρώτιστο καθήκον, να καλλιεργούμε τον **δημιουργικό διάλογο** που αναδύεται πάντα στη **χρυσή τομή** και από τον οποίο αναδύεται η ύπατη αρετή η **αγάπη της αγάπης** [το αγαπών την αγάπη], που τόσο μας λείπει και επιζητούμε εναγωνίως στις μέρες μας. (**συνέχεια στο επόμενο**)

Δημήτρης Κ. Μπάκας
14 Οκτ. 2022